

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium

Idé kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Nehéz idők.

A súlyos megpróbáltatásokat okozó háborúnak valószínűleg rövid időn belül vége lesz. Nem olyan vége, amelyet hazánk s nemzetünk boldogsága érdekében reméltünk, de mégis csak vége. S a folytonos gyásznak és újabb gyásztól remegésnek elmúlását megkönnyebbült szívvel fogadja mindenki, ha tisztán látja is, hogy a háború vége nem jelenti a nehéz idők végét. Ráemlékezünk, hogy a magyar nemzet máskor is, — százszor is — átesett szörnyű csapásokon, kénytelen volt tűrni győztes ellensége elnyomó diadalát, — mégis megmaradt ezen a földön ezer éven át. Tudunk hinni a Gondviselésben, mely annyi balszerencse közt megővta nemzetünket, bizonyára, mert betöltendő hivatása van ezen a helyen.

Am a balszerencse nyomában ott járt máskor is a turáni átok: a sok viszály. A mohácsi vész nem volt elég, következnie kellett az ország kettészakadásának. Legutóbbi nagy szabadságharcunk leveretése után is, voltak események, melyekről — mondja a költő — „ne szóljon ajakad“. Most is, nemzetünk e válságos napjaiban számos szomorú jelét látjuk annak, hogy nagyobb közöttünk egymás gyűlölete, mint a haza szeretete.

Nem akarunk mi itt — nem is áll jogunkban — a napi politikával foglalkozni. Ha szabad volna sem tudnók megmondani, melyik politikai felekezethez van s miben igazsága. De a haza sorsáért aggódni nekünk is szabad; a nemzet létének, lehető boldogulásának érdekében szót emelni tőlünk sem tilthatja senki. Az önvédelem mindenkinek joga s mi magyar reformátusok önmagunkat védjük, mikor a magyarságot védjük.

Nagy és következeiseiben kiszámíthatatlan reformoktól, terhes az idő. Nem lehet kétség, hogy sok olyan gondolat, melynek megvalósulá-

sát pár hónap előtt is igen sokan képtelenségnek tartották, talán néhány nap alatt testté válik.

Nekünk, reformátusoknak nem szabad az újításoktól félnünk. Épen ezekben a napokban ünnepeljük az egyházi reformáció évfordulóját, igaz hálával és mély kegyelettel gondolva vissza azokra a nagyokra, kik a legkonzervatívabb intézményben, az egyházban mertek újítók lenni, mert hitük szerint Istennek tetsző dolgot műveltek. E nagy és nem ok nélkül magasztalt elődök emlékét bántanók, ha az új dolgoktól, azért mert újak, ridegen elfordulnánk. Ne felejtsük, hogy nemcsak az egyház, de az egész emberiség, minden emberi intézmény semper reformari debet, hiszen a főkéletesedés isteni parancsát egy helyben maradással elérni semmiképp sem lehet.

Ne féljünk hát azoktól, kik új, eddig tán szokatlan hangokat hallatnak. De ne felejtkezünk el az új rend megalkotásánál önmagunkról, önmagunk érdekéről sem. Mondani sem kell, hogy nem magánérdekről, hanem közérdekről szölok. Ha mi komolyan hiszünk abban, hogy magyar református egyházunk hivatást tölt be — s másként volna-e értelme, hogy ahoz ragaszkodjunk? — minden erőnk megfeszítésével rajta kell lennünk, hogy egyházunk létfeltételei az új alakulásban ne rosszabbodjanak.

Ne legyenek idegen isteneid én előttem, mondja az Úr. Ne ragadjanak el bennünket az egyházunktól idegen jelszavak, hogy azoknak úrrátételével sírját ássuk a magunk féltett kincsének. Mi dolgoztunk, ha kellett, véreztünk a szabadságért, de az a szabadság, amelyért dolgoztunk és véreztünk, mindig a magyar szabadság és a Jézus Krisztus szabadsága volt. Mi igenis akartuk az ember boldogságát, de magunk, mint magyarok, akartunk emberek lenni és mi igenis akartuk a felvilágosodás diadalát, de a világosságot az Isten tökéletes világosságának óhajtottuk.

Elhagyhatnók-e évszázados ideáljainkat most, mikor az ideálok adnak egyedüli vigasztalást a

pitványok — köztük a fehérgyarmati egyház javára szóló értékesebbek tárgyalása is ment símán, csendesen, míg nem következett a szatmári egyház emeletes bérházának eladásáról támadott ritka élénkségű vita, mely tovább tartott másfélóránál. Az érdekes kérdésben végre is az elnöki döntő szó határozott s a Szatmár városával kötött szerződés nem nyert jóváhagyást. A gyűlésen mint vendég, jelen volt Haypál Benő budai lelkipásztor s a Református Sajtóegyesület érdekében ismert szónoki tehetségével olyan hatásosan beszélt, hogy az egyházmegye 1000 K-val belépett pártoló tagúl, az egyes gyülekezetek pedig köteleztettek, hogy legalább 100 K-val szintén legyenek pártoló tagok. A gyűlés tagjai közül szintén többen beléptek a Sajtóegyesületbe.

A szatmári adás-vétel nagy vitája miatt csak este 7 órakor záródhatott a gyűlés. Közben volt közebed, melyen esperesünk Haypál Benőt, a mi kedves vendégünket köszöntötte s ez őt viszont. És volt közben bírósági gyűlés is. Elintézésre váró ügy ugyan mindössze három volt, de volt köztük egy, amelyik hosszabb és élénkebb eszmecsere szolgáltatót okot. Adókiivetés ellen beadott felebbezésről, illetőleg arról volt szó, hogy az anyaegyház testéhez tartozó szórványban külbirtokosnak tekintessék-e az adózó egyháztag, vagy nem? A vonatkozó §§-ok ugyan elég világosan szólnak, de tán nem ártana, ha a zsinati atyák még több világossággal szövegeznék azokat újra, hogy jövőben hasonló felebbezéseknek már csak adózó közönségünk nyugalma — és hasonló kudarcoknak magasabb egyházi tisztséget viselők olyannyira szükséges tekintélye érdekében eleje vétessék.

G. Szabó Mihály
em. jzö.

Irodalmi szemle

Imádságok bibliaolvasással egybekötött hétköznap-reggeli istentiszteletekre. Irta: F. Varga Lajos nagyrabéi református lelkész. Második kötet. Kiadja: Hoffman és Kronovitz könyvnyomdája és könyvkiadó-hivatala. Debreczen 1918. 8°, 327 lap. Ára füzve 8 K, kötve 12 K.

A már megjelent 296 lap terjedelmű első kötet után a kezünkben levő eme második kötet a július-decemberi félévre szánt imádságokat tartalmazza; ehez járul a függelékben a karácsony, változó hetében mondandó három imádság, továbbá négy alkalmi imádság: A hazáért, Elvértett hőseink emléke, Esőért való imádság, Hálaadás a megnyert esőért címek alatt, aztán Betegért való öt imádság, A tíz parancsolat, Az apostoli hitforma és az Úr imádsága.

A két kötet együttvéve nemcsak külsőleg imponáló, hanem tartalmilag is igen figyelemreméltó és mint út-törő munka liturgikus irodalmunkban új esapást jelölő nyomot hagy, szerzőjének nevét pedig a magyar református gyakorlati irodalomban babérral övezi.

A könyv beosztása az, hogy 52 hétre beosztva minden napra ad egy hétköznapi előimádságot, aztán kijelöl egy felolvasásra kiválasztott bibliai szakaszt, amely után záró imádság, az Úr imádság és a befejező áldás következik. Minden hétfőn a biblia olvasás után a záró imádság előtt a tíz parancsolat felolvasása is jelezve van; míg szombaton ugyanezen a helyen a dekalógus helyett az apostoli hitvallás áll.

A bibliai helyek ügyes, alkalmi megválasztása az, ami a vaskos mű legértékesebb jellemvonása. Látszik, hogy a szerzőnek nemesak évtizedekre terjedő lelkészi, prédikatori múltja van, hanem az is kiérezhető, hogy ezt az időt az Írás alapos megismerésére használta fel. A bibliaolvasásra szánt igék változatossága biztosítja azt, hogy az esztendő minden napjára külön-külön megírt imádságok (52×12) bár kifejezésileg ismétlődnek, mindamellett tárgy és vezető gondolat tekintetében egymástól annyira különböznek, hogy monotonoknak nem tarthatók.

A buzgósággal teljes könyörgések, amelyek a szerző imádságos lelkének megnyilatkozásai, bizonyára eljutottak már a hívek szívéhez Isten országának építésére, amidőn lelkipásztoraink a szószéken e könyv révén emelkedtek a kegyelem tronusához s a kijelölt biblia-részletek felolvasásával közölték Isten beszédét az ő népeivel. Éppen ezért szükségtelennek véljük annak a két kötetes munkának sok szóval való ajánlgatását, amelyet immáron közel egy esztendei gyakorlat szinte nélkülözhetetlenné tett mindazokra nézve, akik a hétköznapi istentiszteletek rendjébe a bibliaolvasást, igen helyesen, bevezették.

A Magyarság októberi száma a szokott nivós tartalommal és Megyeresy Béla gondos szerkesztésében jelent meg. Ki kell emelnünk cikkei közül az igazán mély érzéssel írt vezércikket, Csók István élvezetes Emlékeit; Schiller harangjának Nagy Zsigmond debreczeni nyugalmazott professor bravuros, magyaros fordítását, Eöry F. Lajos mélyen szántó értekezését a mai irodalom egy hiányáról; Lázár István Turáni muzsikusz című gyönyörű novelláját; (Szem) Ady Endre legújabb verses kötetéről szóló komoly és elfogulatlan kritikáját. Ezekon kívül még szép versek, értekezések és bírálatok teszik számunkra értékesé a „Magyarság“-ot, a mi lapunkat, amelyet melegen ajánlunk minden kálvinista ember szíves figyelmébe. A lap előfizetési díja 1918. évre 16 K, félévre 8 K. Kiadóhivatal: Budapest, VIII., Főherceg Sándor-u. 28.

A Protestáns Árvaházi Képes Naptár, sok református családnak ez a kedves vendége megjelent az 1919. évre Szabolcska Mihály és Bohus Károly szerkesztésében. A közel 100 lapra terjedő naptár szépirodalmi, történelmi olvasmányokon kívül igen hasznos gazdasági tudnivalókat is közöl. Benne van még a naptári részen kívül a protestáns egyházi tiszti névtár és a vásárok teljes jegyzéke. A képekkel gazdagon illusztrált naptár ára, a háborús drágaság miatt, 2 korona, de reméljük, hogy akiknek eddig kedves naptárunk volt, ezután sem válnak meg tőle. Kiadója Hornyánszky Viktor Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia épületében.

Halottaink.

Kóta Lajos badalói lelkipásztor október 16-án életének 35., házasságának 7. esztendejében a spanyol járványban meghalt.

Gyöngyössi András gebei tanító 26 éves korában boldog házasságának 4. évében, október 24-én jobblétre szenderült. Temetése mély részvét mellett október 25-én délután 3 órakor ment végbe. A boldogultat özvegye, két kis gyermeke, szülei, testvérei: Gyula és Bálint és a kiterjedt rókonság gyászolják.

Szentiványi Árpád evangélikus kerületi felügyelő, országgyűlési képviselő, valóságos belső titkos tanácsos október 28-án 79 éves korában meghalt. Temetése Sajógömörön november 1-én nagy részvét mellett ment végbe. Az elköltözött úgy az evangélikus egyházban, mint az országos politikában igen jelentékeny szerepet játszott.

Losonczy Gyula budapesti hitoktató 32 éves korában meghalt. Özvegyet, kis árva leánykáját hagyta hátra özvegy édes anyján és testvérein kívül.

Legyen áldott emlékezetük!

Különfélék.

Tisza István meghalt.

Néhányan bementek a lakására, szemére hányták, hogy ő a háború oka és megölték. Bizonyosan úgy hitték, hogy igazuk van és hogy a véres tettel szolgálják a közérdeket, „Nem bántom őket hát, -- inkább leszek igaztalan holtunkhoz és magamhoz“. Most, mikor minden eddigi kormányirányzat hibásnak tűnik elő, mert nem tudta előrelátni és elhárítani azokat a veszedelmeket, melyek közé magyar hazánk került: aligha tudná valaki megmondani, hogy mennyiben és mennyire volt helytelen a Tisza István politikája s miben és mennyire oka az ő magatartása a mostani helyzet előállításának. Ám minket nem is politikai szempontok irányítanak. Mi csak azt tudjuk, hogy egy erős, nagyfajsúlyú, magyar egyéniséget ölt meg a pisztolygolyó, kitől a színbecsületességet és a lángoló magyar nemzeti érzést ellenfelei sem vitatják el. Azt érezzük, hogy a magyar református egyház egyik legnagyobb fiát vesztette el, ki nemcsak mint egyháznak hű szolgája, hanem mint a kálvinista egyenesség és a meggyőződéshez hajthatatlanul ragaszkodás mintaképe is világolt a magyar református közvélemény előtt. Dehát — tessék el, ne dicsérjük.

Október 31-ét a kollégium hivatalosan, a szokásos ünnepélyes keretben nem tarthatta meg, mert a gimnazisták és a tanítóképzőintézet növendékei a spanyol járvány miatt Debreczentől távol vannak. A világtörténelmi jelentőségű évfordulóról ilyenformán csak a Hitanszaki Önképző Társulat emlékezett meg a csütörtökön délután 3 órakor tartott rendes heti gyűlésén, amikor is a gályarabok énekének eléneklése után Erdős Károly felügyelő tanár mondott megnyitó beszédet, Zámory Sándor 2. th., aljegyző szavalt, Gyűlési István 3. th., alelnök tartalmas alkalmi beszédet tartott s Tóth Dezső 2. th., választmányi tag imádkozott. Az emelkedett hangulatban lefolyt megemlékezés a XLVI. zsoltár 1. versének eléneklésével végződött.

A debreczeni lelkészképzőintézetbe a folyó tanév első felében 49 hittanhallgató iratkozott be, akik közül első éves 11, másodéves 15, harmadéves 14, negyedéves 9. A beiratkozottak közül 4 első és 2 másodéves 12 hetes tanulmányi szabadságot élvező hadbavonult hallgató. Az egyetem hittudományi karára beiratkozottak létszáma 54; ötlet több, mint a lelkészképzőintézeti. A két létszám közötti különbség oka az, hogy az egyetemre olyanok is iratkoztak be, akik más theol. akadémiákon már abszolváltak.

Szombat—vasárnap. Tisztelt Szerkesztő Úr! Ennek a kis panasznak közlésére azért kérem becses lapját, mert nem tudom, van-e más lap Debreczenben, mely azt közölné. Néhány kiló korpát utalt ki számomra a hatóság. Az utalványt a keletől számított 10 nap alatt be kell váltani, de épen a tizedik napon kaptam kézhez. Rögtön mentem tehát a boltba, ahova az utalvány szólt, de az zárva volt, mert szombat volt és a tulajdonos zsidó. Megvígasztaltak: nem baj, másnap még kiadják a korpát, melyre nagyon szükségem volt. Tehát másnap, *vasárnap* voltam kénytelen menni érte. Igazság az, hogy nekem, keresztyén embernek meg kell rontanom a vasárnapot, a zsidó boltos ellenben zavartalanul ünnepelheti a szombatját? Pedig ő a hatósági megbízott s a korpa eladáson hasznot szerző. *Debreczeni.*

A Protestáns Egyházi és Iskolai Lap a papír-szükség és nyomdai drágaság miatt egyelőre kéthetenként egyszer jelenik meg egy ivnyi terjedelemben.

A soproni ev. theológián a III. és IV. évfolyamra 3—3 hallgató iratkozott be. az I. és II. évfolyamra pedig egyetlen hallgató sem jelentkezett.

Régi theologusok segítő alapja. Ez alatt a cím alatt a Dunántúli Protestáns Lap felveti azt a gondolatot, hogy milyen áldásos volna az a jövő ifjúságára s egyházunkra is, ha mindazok, akik valaha jótéteményt

BARTHA ISTVÁN **útépítési vállalkozó Debrecen, Czegléd-utca 8. szám. Telefon 785. szám**

Vállal utak, községi járdák, iparvasutak, betonműtárgyak építését, fuvarozásokat. Költségvetés díjmentes

élveztek valamelyik kollégium részéről, a kapott összeget úgy tekintnék, mint kamatmentes kölcsönt, amelyet mihelyt módjukban áll, visszafizetnének. Az így visszafizetett összegekből létesítenék pl. Pápán a „Régi theológusok segítő alap“-ját. Ennek a gondolatnak felvetésére az adott alkalmat, hogy egy volt tanítvány ilyen címen 500 koronát küldött a pápai theol. akadémia igazgatójának. A gondolatnak felvetődését melegen üdvözöljük s megvalósítását óhajtjuk és kérjük.

A debreczeni egyetemen a svéd nyelv és irodalom oktatását Dr. Leffler Béla nyíregyházi evang. főgimnáziumi tanár teljesíti. Az új lektor munkásságához fűződő reménység valóra válását őszintén kívánjuk.

Az egri érsek a papjaiért. IV. Béla király alapítólevele szerint a király negyedik fiát, ha azzal Isten őt megajándékozta, az egri püspök, illetőleg érsek öröközete alá venni tartozik. A király negyedik fiának, Károly Lajos királyi hercegnek születése alkalmából megemlékezvén Dr. Szmcresányi Lajos egri érsek a királyi alapítólevélben foglalt kötelezettségéről, „Károly Lajos főherceg alapítvány“ címen másfél millió alapítványt tett úgy, hogy egymillió korona névértékű államkötvény kamata az egri egyházmegye lelkészkedő és hitoktatással foglalkozó áldozópapságának jobb javadalmazására szolgáljon; kétszázötvenezer korona névértékű államkötvény kamatából az egri egyházmegye theologiai karának tanzségein tényleg működő rendes tanárok korpótlékkal láttassanak el; kétszázötvenezer korona pedig az egri egyházmegyei papság nyugdíjintézete javára fordítandó.

A Vasárnapi Ujság október 27-iki száma közli az országgyűlés üléstermének képét a nemzet sorsdöntő napjaiban, több újszerűen érdekes képet a háború mai folyásáról. Szépirodalmi olvasmányokat és egyéb közleményeket a rendes heti rovatok mellett. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 10 korona. Megrendelhető a Vasárnapi Ujság kiadóhivatalában Budapest, IV., Egyetem-u. 6. szám.

Pályázat

a zsurki református nőtanítói állásra.

Fizetés: Az egyháztól lakás és 100 (száz) korona, az államtól törvényszerű kiegészítés és mindennemű háborús pótlék.

Kötelesség: Az I—II. vegyes osztály, szükség esetén más osztályok tanítása a tiszántúli egyházkerületi tanterv szerint.

Viszonyok javultával mindennapi és ismétlő iskolában kézimunka tanítás.

Pályázati határidő november 10. mely időig kellően felszerelt kérvények (Szabo'cs m., posta, állomás: Záhony) lelkészi hivatalához küldendők.

Presbitérium.

Megjelentek !!

WOLHYNIÁBAN.

Irta **Göde Lajos**, szekszárdi ref. lelkész.
Ára 6 korona 50 fillér.

Papi dolgozatok X. kötet.

Alkalmi egyházi beszédek. Irta Jánosi Zoltán.
Ára kötve 10 korona.

IMÁDSÁGOK.

Bibliaolvasással egybekötött hétköznapi reggeli istentiszteletekre.

Irta: **F. Varga Lajos.**

I-ső kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona
II-ik kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona
Portóra egy-egy könyvre 50 fillér küldendő.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irodalmi kiadóhivatalában
DEBRECZEN.

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbizottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a „Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX. Pozzartár-utca 34. sz. A „Hangya“ kötelékében jelenleg 1700 fogyasztási szövetkezet működik, amelyek összforgalma 80.000.000 korona volt.

Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági berendezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbb tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.